

Оксана Бульвінська,
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу взаємодії університетів та суспільства,
(Інститут вищої освіти НАПН України)*

ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ «УНІВЕРСИТЕТ – РЕГІОН» ПІД ЧАС ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Відбудова України після війни має на меті не повернення країни до передвоєнного стану, а глибоку модернізацію, щоб позбутися пострадянської спадщини та стати повномасштабною демократією з сучасною економікою, сильними інституціями та потужним оборонним сектором [1, с. 4].

Вважаємо, що саме соціально відповідальна вища освіта має стати ключовим фактором відбудови країни, оскільки вона не тільки сприяє науковому, технологічному, інноваційному поступу суспільства, а й виконує соціальну функцію відтворення і розвитку самого соціуму і систем його життєдіяльності, підтримує розвиток активних громадян, спроможних формувати свою ідентичність і активну громадянську позицію, формує аксіологічні орієнтири суспільного розвитку – свободу, рівність, солідарність, самоцінність людини, демократію, верховенство права, захист прав людини. Посилення співпраці між університетами й суспільством, регіоном, громадою, допоможе відбудувати інноваційну й демократичну країну, актуалізує соціальну роль закладів вищої освіти.

У післявоєнній економіці, як передбачають експерти, зміниться структура ринку праці, значна частина робочих місць зникне і буде замінена новими. Головними працедавцями в післявоєнній економіці стануть будівництво, розробка цивільної інфраструктури, охорона здоров'я, інформаційні технології. На ринок праці вплине також вимушена релокація бізнесу, масове повернення додому внутрішньо переміщених осіб, біженців та ветеранів, поступова відбудова зруйнованого житла, демографічні втрати, втрати людського капіталу. Мільйонам працівників (щонайменше 10% робочої сили) доведеться змінити роботу; багатьом перекваліфікуватись [1, с. 312].

Саме заклади вищої освіти відповідно до стратегічних напрямів розвитку Європейського простору вищої освіти, викладених у Римському комюніке (2020) [4, с. 8], і з огляду на потреби економіки регіону, громади можуть визначити, розробити і запровадити гнучкі освітні компоненти (мікрокредити), зокрема ті, що ведуть до мікрокваліфікацій. За визначенням Європейської Комісії, «мікрокваліфікація – це запис результатів навчання, які здобувач освіти отримав після короткострокового навчання. Ці результати навчання мають бути оцінені на основі прозорих та чітко визначених стандартів. Навчальний досвід, що веде до отримання мікрокредитів, призначений для надання студенту конкретних знань, навичок та компетентностей, які відповідають суспільним, особистим, культурним потребам або потребам ринку праці» [3, с. 21]. Такі мікрокредити допоможуть

підвищити, розширити чи перепрофілювати кваліфікацію працівників для відповідності їх ринку праці в конкретному регіоні, заповнивши прогалини в навичках, які потрібні для працевлаштування і досягнення успіху в умовах повоєнної відбудови країни.

Другим напрямом співпраці закладів вищої освіти з регіонами й громадами вважаємо надання освітніх послуг місцевому бізнесу. За запитом компаній вони можуть розробити і впровадити програми корпоративного навчання.

Таким чином, заклади освіти, як передбачено Програмою великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок» [2, с. 18], мають розвивати мережу освітньо-дозвільних хабів для людей третього віку, для навчання ветеранів та осіб, що демобілізуються, для працівників, що хочуть отримати мікрокваліфікації.

Як приклад такої співпраці з регіонами й громадами наведемо приклад Тартуського університету (Естонія), де функціонує Центр освіти впродовж життя, який пропонує курси для підвищення професійної компетентності як з відкритою реєстрацією, так і навчання за запитом, навчання хобі, комплексні освітні програми, масові відкриті онлайн-курси, вебінари, літні та зимові університетські курси, цикли лекцій тощо не тільки для працівників університету, а й для усіх бажаючих, зокрема проводить корпоративне навчання за запитом компаній. Тартуський університет пропонує програми мікрокредитування, участь у яких не вимагає попередньої вищої освіти, а також організує безкоштовне навчання для працівників компаній у рамках програми ESF «Сприяння освіті дорослих та розширення можливостей навчання» [5].

Таким чином, ключовим фактором післявоєнної відбудови України має стати соціально відповідальна вища освіта, яка посилить співпрацю з регіонами й громадами. Прикладом такої співпраці можуть стати запровадження мікрокредитів, що ведуть до мікрокваліфікацій, підвищення, розширення чи перепрофілювання кваліфікації працівників для відповідності їх ринку праці в конкретному регіоні, а також програм корпоративного навчання за запитом місцевого бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відбудова України: принципи та політика. Паризький звіт 1 / За ред. Ю. Городніченка, І. Сологуб, Б. В. ді Мауро. CEPR Press, 2022. 507 с. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
2. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyu.svitanok.pdf>
3. Proposal for a Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability.

Brussels, 25 May 2022. URL:
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9237-2022-INIT/en/pdf?fbclid=IwAR3FGOJjTnwi3MX-sUFqBUIkuq-jHaSde9sVCh6SHPgOT5zN8efAz8PK5RY>

4. Rome communiqué. 2020. URL:
<https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.html>

5. Tartu Ülikool / University of Tartu. URL: <https://ut.ee/et>